

Den 5. februar 2024

FVM 333

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til ændring af Kommissionens forordning (EU) nr. 2023/915 for så vidt angår maksimalgrænseværdier for nikkel i fødevarer (komité-sag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om ændring til forordning (EU) nr. 2023/915 af 25. april 2023 om maksimalgrænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1881/2006 (komité-sag). Forslaget vedrører maksimalgrænseværdier for nikkel i fødevarer. Der er ikke regulering af nikkel i fødevarer på nuværende tidspunkt. Nikkel er et spormetal, som naturligt findes i mange forskellige fødevarer, men med særligt højt indhold i bl.a. nødder, bælgfrugter, oliefrø og kakao. Nikkelallergi, resulterende i eksem, er et kendt fænomen, men Den Europæiske Fødevarer- og Foder-sikkerhedsautoritet (EFSA) har for nylig vurderet, at spædbørn og småbørn er i risiko for at indtage for meget nikkel. Forslaget vurderes at styrke beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU. Forslaget forventes sat til afstemning i den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoP-AFF) den 27. februar 2024. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag til ændring til forordning (EU) 2023/915 af 25. april 2023 om maksimalgrænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1881/2006. Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 2(2) i Rådets forordning (EØF) nr. 315/93 af 8. februar 1993 om fællesskabsprocedurer for forurenende stoffer i levnedsmidler.

Forslaget behandles i en forskriftsprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF). Såfremt der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger EU-Kommissionen – med henblik på legalitetskontrol – forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for tre måneder. EU-Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget, eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité, forelægger EU-Kommissionen sagen for Rådet, der udtaler sig med kvalificeret flertal inden for to måneder. EU-Kommissionen underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis Rådet vedtager forslaget eller ikke udtaler sig inden for fristen, skal forslaget sendes til Europa-Parlamentet til legalitetskontrol. EU-Kommissionen vedtager forslaget, hvis Europa-Parlamentet ikke inden for en frist på fire måneder har gjort indsigelse mod forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning i den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoP-AFF) den 27. februar 2024.

Formål og indhold

Nikkel er et spormetal, som findes overalt i jorden både som naturligt forekommende og fra industriel aktivitet. Nikkel optages fra jorden og findes i højeste koncentrationer i bl.a. nødder, bælgfrugter, oliefrø og kakao. Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) har vurderet, at nikkel kan give både kroniske og akut toksiske effekter. Nikkel kan påvirke reproduktion og fosterets og små børns udvikling (neurotoksiske effekter). Omkring 15 pct. af befolkningen vurderes at være nikkelallergikere, og disse kan få eksem og allergiske reaktioner ved akut indtag af nikkel. EFSA har vurderet, at det tolerable indtag kan overskrides hos spædbørn, småbørn og andre, og at dette er kritisk. Samtidig kan nikkelsensitive personer overskride det tolerable indtag.

Kommissionen foreslår maksimalgrænseværdier for alle de fødevarer kategorier, som kan bidrage til indtag af nikkel, men med fokus især på fødevarer kategorier, som også indtages af børn. Derfor er bl.a. kaffe og te ikke er medtaget. For te mangler der desuden et bedre datasæt for at kunne sætte en passende maksimalgrænseværdi. Forslaget er ledsaget af en EU-henstilling til, at der indsamles flere data på nikkelindhold i bl.a. denne fødevarer med henblik på at kunne fastsætte passende grænseværdier.

Indtag af nikkel afhænger af kostmønster samt indhold i de enkelte fødevarer. De foreslåede grænseværdier er baseret på ALARA princippet (As Low As Reasonably Achievable), og er generelt fastsat ud fra, at 95 pct. af produkterne skal kunne overholde grænseværdierne.

Grænseværdierne vil gælde fra 20. dagen efter offentliggørelse i EU-tidende. Fødevarer som er lovligt markedsført inden denne ikrafttrædelse, vil fortsat kunne være på markedet inden for produktets holdbarhed.

Fødevarergruppe	Fødevarer	Maksimal grænseværdi (ML) (mikrogram/kg)
Trænødder	Andre trænødder end de specifikt listede	3,5
	Kastanjer, pinjekerner, valnødder, paranødder og cashew nødder	10
Rod- og knold-grøntsager samt løg	Rod- og knold-grøntsager samt løg	0,90
Frugtgrøntsager	Frugtgrøntsager	0,40
Kål	Kål	0,50
Bladgrøntsager	Bladgrøntsager	0,50
	Friske urter	1,2
Bælgplanter	Bælgplanter	1,0
	Soyabønner, endamebønner (Glycine max.)	6,0
Stængelgrøntsager	Stængelgrøntsager	0,40
Tang	Andre tangarter end de specifikt listede	30
	Wakame, tørret	40
Bælgfrugter	Andre bælgfrugter end de specifikt listede	4,0
	Tørrede bønner	12
Oliefrø	Solsikkefrø	8,0
	Jordnødder/peanuts	12
	Sojabønner	15

Fødevarergruppe	Fødevarer	Maksimal grænseværdi (ML) (mikrogram/kg)
Korn	Korn undtagen de specifikt listede	0,50
	Majs	0,60
	Ris (undtagen husked ris)	0,80
	Husked ris	1,50
	Pseudokorn og hirse	3,0
	Havre	4,0
Kakao og chokolade	Mælkechokolade ≤ 30 pct. kakaoinndhold	2,5
	Mælkechokolade med ≥ 30 pct. kakaoinndhold og chokolade	7,0
	Kakaopulver og fedtreduceret kakao pulver markedsført direkte til forbrugerne eller som en ingrediens i sødet kakaopulver eller pulveriseret chokolade (til drikkevarer)	15
Modermælkserstatning og fødevarer med særligt medicinsk formål	Modermælkserstatning, fødevarer med særlig medicinsk formål til spædbørn og småbørn – markedsført som pulver	0,25
	Modermælkserstatning fremstillet af sojaprotein isolater alene eller blandet med komælk	0,40
	Modermælkserstatning, fødevarer med særlig medicinsk formål til spædbørn og småbørn – markedsført flydende	0,10
Babymad	Forarbejdet kornbaseret babymad	3,0
	Andet babymad	0,50
Frugtjuice mv.	Frugtjuice, frugtnektar og grøntsagsjuice, som ikke er nævnt specifikt	0,25
	Frugtjuice, frugt nektar indeholdende passionsfrugt eller juice fra små frugter og bær og kokosvand	1,0

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet der er tale om gennemførelsesbestemmelser til en allerede gældende retsakt.

Gældende dansk ret

Grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer reguleres af EU-Kommissionens forordning (EU) 2023/915 af 25. april 2023 om maksimalgrænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1881/2006. Ændringen vil være direkte gældende i Danmark.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget har heller ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller for EU's budget. Forslaget skønnes heller ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Ligeledes medfører forslaget ingen nævneværdige administrative konsekvenser for erhvervslivet. Forslaget har ingen væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser.

DTU Fødevareinstituttet vurderer, at den opdaterede EFSA-vurdering giver anledning til nogle nye betragtninger for nikkel, hvor det i endnu højere grad er de nikkelsensibiliserede forbrugere, der er i fokus. Det tolerable indtag (TDI) for den generelle befolkning har EFSA nu vurderet til 13 mikrogram/kg kropsvægt, mens TDI er 0,14 mikrogram/kg kropsvægt for de 15 pct. af den europæiske befolkning, der er sensibiliserede over for nikkel. For den generelle befolkning (18-75 år) er indtaget af nikkel ca. 25 pct. af EFSA's TDI, men for børn er indtaget ca. på halvdelen af TDI. DTU bemærker endvidere, at EFSA konkluderer, at indtaget af nikkel nogle steder i EU er over TDI for børn, hvilket EFSA betragter som bekymrende. Indtaget af nikkel vurderes samlet set at være højt for små børn og bør sænkes.

DTU Fødevareinstituttet bemærker endvidere, at det er vigtigt med kostråd til sensibiliserede i forhold til fødevarer med et naturligt højt indhold af nikkel som f.eks. nødder. DTU Fødevareinstituttet vurderer, at det er vigtigt, at det sikres, at alle fødevarer, der indeholder ingredienser med et højt indhold af nikkel, er deklareret, så allergikere kan undgå dem. Samlet set vurderer DTU Fødevareinstituttet, at det er positivt, at Kommissionen fastsætter grænser for nikkel i fødevarer.

Fødevarestyrelsen bemærker hertil, at advarselsmærkning vil kræve en ændring af fødevareinformati-
onsforordningen. Det vil sige indførelse af obligatorisk mærkning ved højt indhold af nikkel i fødevarer.

Høring

Forslaget har været i høring på høringsportalen.

Arla Foods ønsker en overgangsordning på seks måneder frem for ikrafttrædelse på 20. dagen efter offentliggørelse.

Fødevarestyrelsen bemærker hertil, at forslaget indeholder en bestemmelse om, at allerede markedsførte fødevarer kan forblive på markedet inden for holdbarhedsmærkningen.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det væsentligt, at der i EU fastsættes grænseværdier for forurenende stoffer, der bidrager til at øge forbrugersikkerheden. Forslaget betyder et øget beskyttelsesniveau i EU og i Danmark, da der ikke er regulering af nikkel på nuværende tidspunkt. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.